

Előfizetési díj.

Vékre postán vagy helyben házhoz hordva.

Egész évre	15 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

KELET.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben : Oppelik Alajos (Wellzeile 22.) Haasenstein et g (A Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Nyitléri cikkek

garmond"sora" után 25 kr. fizetendő.

Melenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETESI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap

1875. második negyedére.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés utn. tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

„Kelet“ kiadója.

Kolozsvár, 1875. ápril. 21.

(L—t.) Kolozsmegye, az országrész ugynevezett vezérmegyéje, ugylátszik nem még felel meg ama követelményeknek, melyek nevezetlül járnak.

Egy ízben már volt alkalmunk ugyan-e helyen s ugyane jegy alatt rászálunka fejezni ki a fölött, hogy a képviselő-választásnál egyik kerületet a személyes el- és rokonszenz s nem az elvek követ-keztől szolgáltatának megbecsülése vezette; mert maga az egész megye járt el nézet-ük szerint, helytelenül és tapintatlanul, a midőn a tegnapelőtti megejtett főjegyző-választásnál legalább is igen alapos gya-ni szolgáltatott arra nézve, hogy a köz-igazgatási állomások betöltésénél a quali-fikációk sorában még mindig igen jelenté-ky szerepet játszik a nemzetiség.

Olvasóink tudják e lap más rovatai-ból, hogy Kolozsmegye megüresült alispáni ábmására közfelkiáltással és általános lel-kezős közt Gyarmathy Miklós, az eddigi főjegyző választatott meg s ehcz képest a főjegyzői állomás is be vala töltendő — még plig maga a megye, képviselő bizottsága-ba, épen együttlevén: azonnal, s nem mint a „Magyar Polgár“, a törvényen erőszá-ki téve, legközelebb állítja, hogy a most-

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Jenny hügom.

Regény.

Irta: SAND GYÖRGY.

Ötödik rész.

III. (Folytatás)

Nagyon keservesnek találtam, hogy a monak egy részét távol kell töltenem Jenny-től; de bele kell nyugodnom. Pompás laká-sa s állatásom volt sir Richardnál. Ismét el-kelt fogadnom a szép tiszteletdíjat és főn-ka még sokkal szeretetreméltóbb, barátságó-sab volt irányomban, mint valaha. Én is ép-ur kezdtem őt ismét szeretni, mint azelőtt. É mégis rosszul esett, hogy változtatnom kel-le életmódomon s odahagyom kedves csalá-ds otthonomat. Anyámat mindennap meglá-tattuk s néhány órárt otthon töltöttünk; de e-ido alatt soha sem lehettem egyedül Jen-nel s irántami szeretetét annyira megosztá-m sokkal, hogy csakhamar igen is kisniek-nél a nekem jutott részt. Hanem ezt nem ntattam, nem szóltam erről senkinek, Jenny-ida atyját s tán gyűlöletét vonom magam-r ha azt hiszi, hogy féltékeny vagyok reá.

Igyeksztem szórakozást szerezni magam-

megürülő főjegyzői állomást csak a követ-kező bizottmányi gyűlés töltheti be.

A pályázók közül többen visszalépvén, elvégre csak is dr. Isacu Aurél és Bonis István maradtak jelöltek, amaz eddigi első aljegyző, emez az alsó-kerület egyik kör-jegyzője.

Valódi álmom, hogy ime a vezérmegye bizonyítékát szolgáltatathja a nemzeti szél-sőkódóknek, hogy nálunk alkotmányos ma-gyar és nem-magyar között különbség nincsen, hogy a szellemi és szolgálati qua-lificatio s mindenek fölött a magyar állam iránti hűség, alkalomadtán, kiérdemlik a méltó elismertetést. S nemcsak e megye különböző ajku fiainak tekintetéből remél-tük ezt, a mi különben egymagában is elég ok lesz vala a legkomolyabb figyelem-re, hanem és különösen országos tekintetek-ből, mert az egész országrészre bizonynyal jó hatással lesz vala s a többi megyében is követve e példát: lassanként úja egyen-getődött volna a kölcsönös bizalomnak, egyet-értésnek, együttműködésnek.

Nem Bonis István ur személyének avagy képességeinek kicsinylése indított bennünket e fölfogásra, nem is ösmervén őt s egyáltalán tudomással sem bírván fe-lőle a választás napjáig. De ily területű és fontosságú megye főjegyzője, ki esetleg az alispáni teendőket is végzi, minden-esetre oly jelentékeny egy állást foglal el, mely az elméleti előképzés mellett a szolgálati, a közigazgatási gyakorlat nem kis mértékét veszi igénybe.

S mindent egyesítve láttuk dr. Isacu Aurelban, ki a mellett, mint román ajku megyei tisztviselő, azon előnyös alkalmát is szolgáltatná, hogy mintegy tuszául szol-gálhatott volna a különböző ajku honfiak békés egyetértésének.

Magok a választók is, ugy látszik, melyen érezték helyzetük ferdeségét, a mi-dőn a kitünőleg qualifkált jelölt ellen föl-leptek és tömörültek, erősen bizonygatván, hogy őket nem nemzetiségi ellenszenv ve-zérli, s csakugyan a nyiltan folyt szava-zás bebizonyítja, hogy dr. Isacu több ma-gyar ajku tagtól nyert szavazatot, mint sem román ajkutól. De ha így maguk sem akarták azt az argumentumot nyiltan föl-használni és bevallani: kellett volna leg-alább valami plausibilisebb érvről gondos-kodniok, mint a milyen volt az, melylél eljárásukat igazolni törekedtek s mely sze-rént ne mindég a megye felső kerülete szolgáltatassa a tisztviselőket, hanem legyen egyszer az alsó kerületre is tekintet.

Időről-időre kirándulásokat tettem azon ürügy alatt, hogy természetrajzi buvárlatokban lelem kedvemet s ilyenkor nem kísértém el Brudnel urat anyámékhoz. Mind e kísérletek csak még szomorubbá tettek s még több ke-serűséggel tölték el lelkemet.

A nyárral töltött eképpen s én nem érez-tem magam betegnek, de igen ideges és nyug-talan valék.

Az álom kerületi széremeimet, étvágyom lassanként elhagyott. Egy este, midőn Brudnel ur elment volt rendes látogatására anyámhoz s én azon ürügy alatt, hogy dolgozni akarok, nem akartam követni őt, egyszerre nagy iga-tottsággal vett erőt rajtam, haragudtam önma-gamra s le akartam győzni kétségbeesésemet. Elindultam gyalog s csakhamar a kis ajtó előtt állottam, mely kertünkbe vezetett; de ekkor egyszerre oly gyengének éreztem maga-mat, hogy alig volt annyi időm, hirtelen ki-lépni s a pázsintira ledőlni, ne hogy eszméletle-nül összerogyjak. Nagyon el voltam gyen-gülve.

Igy feküdtem itt mozdulatlan, hideg ve-rítéket érezve arczomon, midőn megismertem a Brudnel ur lépteit, ki anyámmal épen azon bokrozat mellett haladott el, hol én pihentem s tölem alig két lépésnyi távolban leültek egy padra, még nem volt annyi erőm, hogy fel-bíriak állani. Nem akartam megijeszteni anyá-mat s nem mozdultam.

Végét kell már szakasztanunk ennek — szolt sir Brudnel — bővön elég volt már a megpróbáltatás. Anyira szereti őt, hogy be-teg belé s még belehalhat szerelmébe, ha még soká tart a helyzet. Féltékeny reám a szegény

Nem tudtuk eddig hogy Kolozsmegye tulajdonképen két regye s a hegyen inneni és hegyen tuli réz lakosainak ér-dekei ellentétesek. Nem tudtuk, hogy az annyira korholt közigazgatás a falu-tor-nyából intézett politika által jobbá tehe-tő s hogy a közigazgatási tisztviselői sorában a legelső helyet az a foglalkozás szü-letett.

Es még gyöngébbé teszi ezt az amugy is elég gyöngé argumentatiót a kiszá-mításnak szinét nagyon is magán hordó ama fo-gás, hogy a tagok közül többen haza utaztak a szavazás elől, mások pedig bár jelen voltak, mégis tartozkodtak a szavazástól s így kikerült az az 5 szavazattöbbség, melylél Kolozsmegye főjegyzője rendelkezik s mely törvényesen megadandja ugyan neki telje-sen a jogot s melynek alapján a legkitün-őbb közigazgatási tisztviselővé erősödhetik — semmi okunk és alapunk nem lévén ez iránt kételkednünk — de a mely mégis nagyon magánbordja annak szinét, hogyitt nem annyira Bonis ur mellett, mint in-kább dr. Isacu ur ellen folyt a szavazás, ki aztán, a szavazási eredmény enunciatio-nja után, első aljegyzői állásáról le is mon-dott, nyilván tanuságát szolgáltatván an-nak, hogy bármennyire igaz legyen azon állítás, hogy itt nem a nemzetiségi tekin-tet játsza aszerepet, a románság körében mégis ez a nézet az uralkodó.

Am Kolozsmegye egy bevezetett tény-nel áll szemben s mi nem is azért so-roltuk föl ezeket, mintha ez által segítni véltünk volna a fenforgott concret eseten. Azért sem, mintha a megválasztott iránt bármi nemű ellenszenv vezetne bennünket. Hanem igen azért, hogy lássák román ajku honfitársaink, hogy az a nézet, mely Kolozsmegyében tegnap — 5 szavazattöbbséggel — érvényre jutott, részünkről sem nyer helyeslést, és azért, hogy figyelmez-tessük, a jövő okulás kedvéért, Kolozsmegyét és az ország egészét, hogy tapintatlan-ság okot és ürügyet szolgáltatni ily eccla-tans esetek által azt a gyanut kelteni fel, hogy a nemzetiségi szűkkeblűség nálunk uralkodik.

Kolozsmegye e mostani eljárásával új babérokat bizony nem fűzött koszorujába!..

— A főrendiháznak 19-ikén ismét „érdekes“ ülése volt. A jobboldali ellenzék fő-ndi tagjai ugy látszik, nem osztják alsóházi vezérüknek loyális halgatagságát s a másik tulságba esnek, össze-vissza beszélnek mindent, szerencsésen elérve ezáltal azt, hogy, mint ma

jó fia s ez természetes is; össze kell őket már háziasítani!

— Ön tudja az általam említett nehé-zégeket, — viszonzá anyám. A Jennynek biz-tosított nagy vagyon? Mi csak szegény, egyszerű emberek vagyunk, fiam és én. Én részéről nem tennék semmi nehézséget önnel szemben, ki oly jól ismer engem; hanem Lo-rándnak bizonynyal lesznek ellenvetései, abban bizonyos vagyok.

— Nős, kedves barátom, azt mondhatja neki, hogy ő bir tisztességes, családi névvel, Jenny pedig egy szegény lelenz, ez kiegyenliti a dolgot. Az egyedüli komoly kérdés csak a körül forgott minddedig, ha szereti-e őt igazán Lo-ránd, hogy mitűn növéreként szerette őt, ké-pes lesz-e mint nejét imádni. Hiába mondja azt Jenny, hogy ő többre becsüli a gyöngéd szeretetet, mint a heves szenvedélyt, azért ő csupa láng és tűz s a szerelme elfoglalta egész lényét a nélkül, hogy maga is teljes öntuda-tával bírna ennek, Lorand képezte eddig is minden boldogságát, ő volt éltének ábrándja, reménye s mióta ezt megmondta nekem, nem volt más gondolatom, mint hogy őket egyesísem egykor.

Mekkora fájdalom volt tehát reám nézve midőn láttam, hogy Lorand másért kezd lán-golni! Szerencsére, csak átvonulni fergeteg volt az egész, mely után a nap annál ragyogóbban tűnt fel a láthatáron. Ugy akartam feltűnni előtte, mint gyűlöletes vetélytárs s láttam is, hogy egy percze megvetült, gyűlölt, midőnz azt hitte, hogy el akarom tőle vitatni a Manuela állhatatlan, változó szerelmét. Nőül venni e sze-gény gyermeket, lett volna az egyedüli szer-

is, negyedfél órai tanácskozásnak mi eredmé-nye se legyen. A napirend első tárgya, a köz-jegyzői intézmény életbeléptetésének elhalasz-tásáról szóló törvényjavaslat, szó nélkül elfo-gadtatván, megindult a szóadatok a vasuti- s gőzhajózási szállítás megadóztatásáról szóló első tőt rá a felszólalók elsője, Szilasy Gyula László, ki hivatkozva a ház egyik régi el-ésén, Cziráky felszólalása folytán a pénzügy-mi-nister által mondottakra, védelme alá vette a minister politikáját, kijelenté, hogy „megnyug-szik a minister terapiájában, sőt prognosistá-nak alaposága iránt is bizalma van“ s ennél fogva elfogadja a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául. A részben „elkészt, részben előlegezett védelem megnyitotta a támadás zsi-lipjét. Gr. Zichy Nándor, gr. Andrássy Manó és gr. Cziráky János vezérelték a támadók gárdáját, kikkel szemben Szell pénzügyminis-ter, br. Vay Miklós és mások szálltak síkra. Sokan várták a szintén jelen volt belügyminis-ter felszólalását is, ki azonban ezuttal nem elegendett a meglehetősen meddő vitába, mely harmadfél órakor ért véget a nélkül, hogy a törvényjavaslat részletes tárgyalása csak kezde-tét is vehette volna.

— Nagy-Szebenből, f. h. 20-káról írják nekünk: Az itteni „S. D. Tageblatt“ még egyre folytatgatja Polit-izálását és izlését az apr. 13-diki enunciatioról, ugy okoskodván, hogy 5 millió magyar (mert szerinte csak annyi van) két annyi nem magyart akar rab-szolgává tenni — fegyveres hatalommal és törvényekkel. Furesza bizony, hogy a szász ko-ma, valahányszor 10 millió nem magyarról ál-rándozik, mindég per majestaticum plurale: „Et nos poma natamus“ diskurál. Ha már csakugyan ezikek pikizke törpe minoritásokkal szet-ert hetvenkedni, akkor nincs miért oly messzire fáradjon; tekintsen saját szép Saxoniájában ká-rul és ha 170,000 szásznál többet kap, akkor oda itéljük a neki Maróthitól elszedendő arith-metikai tudományi babérokoszorút. Arról hallgat a csintalan koma, hogy p. o. Szebenszék és Nagy-Szeben város lakossága a közelebbi nép-számlálás szerint 90,000 lélek, mely közül 65,000 se nem szász, se nem német. A városi tanács egyszermind a falusi községek politikai hatósága; az egész tanácsházban pedig a hivataloszobák kizárólag német föl-íratokkal vannak ellátva! No lám csak, ezen osztó igazság elkerüli a „Tageblatt“ koma figyelmét: mert 25,000 szász plus quam 65,000 nem szász, ergo 6 vagy 7 millió ma-gyar már minus quam 170,000 szász hon-boldogított é: hoc erat demonstrandum, vagy Börne ismeretes prédikációja szavai szerint: „Und wer's nicht glaubt, der ist ein E. l.“

kiűzni őt szívéből, eszéből. Ez sikerült is ne-kem, s hálá Vianne urnak, a gyógyulás még tökéletesebb lett. A mi pedig a törvény okozta akadályokat illeti, azok sem léteznek: kegye-det más ok vissza nem tartja nyilatkozatától, mint azon félelem, hogy az emberek kitalálják a szegény Fanny titkát, mihelyt kegyed kije-lentendi, hogy Jenny nem leánya kegyednek. Jelenlétem is könnyen kitalálná velők ava-lót. E szomorú események már csak nem fe-ledekenységbe mentek; de azért az embereknek nem sok kell, hogy felélesszék a régi híreket és Jenny is oly féltékeny anyja hirnévére, hogy később volna meghalni, mint gyanítani en-gedni a valót. És én magam is féltékeny va-gyok e drága emlékemre, szeretném megőriz-ni a világ előtt azokat, hanem leányom bol-dogságát még sem áldozhatom fel azért, nem szabad azt tennem. Azért legyen örök, legyen bá-torságunk; én eltávozzom innét 1 ha kell 2 évre, hogy feledjenek el az emberek s jelenlétem ne ad-jon okot a következtetésekre: Kegyed nyilat-koztassa ki még holnap minden ismerőseinek, hogy Jennyt a lelenzéből vette magához, hogy elhalt leánya helyett nevelje sajátjaként, s vigaszt nyerjen benne veszteségeért és azu-tán közzé teszi fogadott leányának fiával leen-dő összekelését. Ne is szóljon ellene kedves Bielsa asszony, szeretett barátom, mert ezt így akarom! Lorand nem lesz többé féltékeny reám, ha neki is atyja leendek. Jöhet oly idő, midőn nem kellend elhagynunk egymást soha többé. Akkor szeretni fog Lorand is engem, miként én szeretem őt.

E beszélgetés alatt felemelkedtem volt a földről s zajtalanul közeledtem a beszélő pár-

Kolozsmegye bizottmányi gyűlése.

Kolozsvár, 1875. ápril. 20.

— A mai nap délelőttjén, folytatott és délután be is végzett közgyűlésen, mindenek-előtt — mint röviden már lapunk múlt szá-mában is felemlítők — a főjegyzői választás eredményét megvitázták.

A candidáló bizottság kijelölte Török Ká-rolyt, dr. Isacu Aurélt és Bonis Istvánt. A választás eredménye a következő: Boni s Ist-ván kapott 66 szavazatot, dr. Isacu Aurél 61 szavazatot s így 5 szótöbbséggel első vá-lasztatott meg.

Pap Gábor román esperes megpróbálta kifogásolni a választást azon ürügy alatt, hogy két aljegyző is szavazott, kiknek nem lett volna joguk. Kiderült azonban, hogy az egyik azonkívül még választott bizottsági tag is, a másik ellen pedig, midőn a szavazatszedő bizottság előtt megjelent s kérdés tétetett, ha szavazhat-e, Pap Gábor esperes mint a szava-zatszedő bizottság egyik tagja, szintén bele-egyezett, nem volna értelme tehát, hogy most a választásnak ilyen eredménye után, párt-szempontból kifogásolja saját eljárását is.

Gyarmathy alispán tiltakozik az ellen, hogy mint aljegyzők ne szavazhattak volna az illetők, mert a törvény, igaz ugyan hogy csak egyes számban mondja szavazhat a jegyző, de így említi a többi a szolgabíró (a mi pedig 10 van és mind a 10 szavaz) az ár-vai széki ülnök (2 van és mind a kettő is szavaz) Ennélfogva mindkét aljegyző, mint al-jegyző is szavazhatott.

Elnöklő főispán is osztja a nézetet, de ha még jogtalanul is szavazott volna két sza-vazó, leszámítva e két netán érvénytelen szá-vazatot is, a többség még is meg van.

Dr. Isacu Aurél, a ki jelenleg a me-gye első aljegyzője, ugy látszik szintén zokon vette legyőzötését s egy román beszédben állá-sáról lemondott.

A főispán sajnálattal veszi tudomásul ame-gye egyik buzgó hivatalnokának lemondását s hiszi és reméli, hogy azt az illető visszafogja venni: kéri tehát e bizottsági gyűlésen tovább is megtartani helyét.

Tárgyalás alá kerül ezután az első napi gyűlésről szóló tudósításunkban említett fel-írti pótlék javaslat, a melyet a románság nevé-ben Trombitás terjesztett be, s mely vé-leményadás végett az állandó bizottsághoz té-tetett át: itt a tárgyalás alkalmával Trombi-tás visszavonta, Dr. Szilasy Gergely ellenben magáévá tette. Az állandó bizottság az eredeti szerkezet első felét, hogy a románok nem ki-várnak a magyar államiságnak ellenségei len-

hoz; térdre omoltam e derék ember előtt, kit én már oly sokszor félreismertem s könnyek áraszták el arczomat.

— Várj csak! — szolt s gyöngéden meg-ölelt. A Jenny zongorája nem hangzik többé, bizonynyal ide jő ő is. Ugy hiszem kétkedél-néha, hogy nem vagy kizárólagos tárgya, von-zalmának, hadd halljad szabadon beszélni őt magát. De hova is rejtetted volt el magad olyan jól?

Elmondtam, hogy nem volt szándékom rejtőzködni, hanem, hogy kimerültség vett volt erőt rajtam, a mint a mezőn át ide siettem.

— Térj vissza tehát előbbi helyedre s ne motzsanj egyet is.

Engedelmeskedtem. Jenny csakhamar megjelent; anyámok magok mellé ültették őt is.

— Ej, ej — szolt Brudnel ur — nyí-látom szomorúak vagyunk ma este? Mintha panaszt és bánatot fejezett volna ki e rögön-zött dal, melynek hangjai idáig szálltak. Azért van ez, mert ő nem jött el.

— Igen! megvalloem, ez az oka! Mama kötelességének tartotta megőzni őt arról, hogy nővére vagyok, ne hogy valaha azon gondolatra jöhessen, hogy engem másként szeressen: és ez igen is jól sikerült neki. Lorand nem képes más-ne-mű szeretetet érezni irántam.

— És pedig mindamellett nagyon félté-keny azon szeretetre, melyet reám pazarolsz! — mondá sir Brudnel.

(Folyt. köv.)

RÉDIGER BÉLA, aljegyző.

la Școala - BCU Cluj-Napoca.